

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                   |                                |                                |                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|-----------------------|
| Neptun kód (tanrendből):                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                   | BTMNDTOR16                     |                                |                       |
| Az óra címe:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                   | Oktató(k):                     | Tárgyjegyző:                   |                       |
| Politikai teóriák a klasszikus antikvitásban                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                   | Dr. habil. Szlávik Gábor (CSc) | Dr. habil. Szlávik Gábor (CSc) |                       |
| Az óra címe angol nyelven:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                   |                                |                                |                       |
| Political Theories in the Classical Antiquity                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                   |                                |                                |                       |
| Az óra tanterv szerinti felhasználhatósága (felhasználás más képzésben kóddal együtt):                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                   |                                |                                |                       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                   |                                |                                |                       |
| Az óra típusa (előadás, szeminárium, gyakorlat):                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Beszámolási kötelezettség (gyak.jegy, kollokvium) | Heti óraszám:                  | Kreditérték:                   | Előfeltétel (kóddal): |
| előadás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | kollokvium                                        | 2                              | 3                              |                       |
| Az óra tartalmi ismertetése:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                   |                                |                                |                       |
| <p>A »Politikai teóriák az ókorban« címet viselő foglalkozáson (a Történelem MA-diszciplináris szakirány 1-2. félévi alapozó /közös/ tárgyainak keretében) az ókor politikai gondolkodásának sajátos elemeivel ismerkedhetnek meg a kurzuson részt vevő hallgatók. Az ókori Kelet az uralkodói hatalom fogalmához kapcsolódó politikai gondolkodásának ismertetése után a klasszikus antikvitás politikai filozófiáin belül egy-egy kiemelt terület részletező bemutatása következik (vö. ehhez lentebb a válogatott bibliográfiát). A kurzusba foglalt célkitűzések megvalósulását az időrendben haladó – tematikus – előadások hivatottak biztosítani.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                   |                                |                                |                       |
| Az óra tematikája (12 hétre lebontva):                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                   |                                |                                |                       |
| <ol style="list-style-type: none"><li>1. A politikai teóriák fogalma</li><li>2. Politikai teóriák az ókori Keleten: az isteni kiválasztottság gondolata</li><li>3. Politikai teóriák Görögországban az archaikus kor idején</li><li>4. Politikai teóriák Görögországban a klasszikus kor idején I: Platón: Politeia (1)</li><li>5. Politikai teóriák Görögországban a klasszikus kor idején I: Platón: Politeia (2)</li><li>6. Politikai teóriák Görögországban a klasszikus kor idején I: Platón: Politeia (3)</li><li>7. Politikai teóriák Görögországban a klasszikus kor idején I: Platón: Nomoi (1)</li><li>8. Politikai teóriák Görögországban a klasszikus kor idején I: Platón: Nomoi (2)</li><li>9. Politikai teóriák Görögországban a klasszikus kor idején II: Aristotelés: Politeia (1)</li><li>10. Politikai teóriák Görögországban a klasszikus kor idején II: Aristotelés: Politeia (2)</li><li>11. Politikai teóriák Görögországban a hellénisztikus kor idején</li><li>12. Politikai teóriák az ókori Rómában a késő Köztársaság korában és a császárság idején</li></ol> |                                                   |                                |                                |                       |
| 5 vizsgakérdés a kötelező irodalom alapján:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                   |                                |                                |                       |
| <ol style="list-style-type: none"><li>1. Ismertesse Platón az állam létrejöttével és feladatával, valamint az egyes államformákkal kapcsolatos gondolatait az Állam (Politeia) című munkája alapján</li><li>2. Ismertesse Platón az állam létrejöttével és feladatával, valamint az egyes államformákkal kapcsolatos gondolatait a Törvények (Nomoi) című munkája alapján</li><li>3. Ismertesse Aristotelés az állam létrejöttével és feladatával, valamint az egyes államformákkal kapcsolatos gondolatait Politika című munkája alapján</li><li>4. Az ún. első szofisztika fogalma, alkotói és története</li><li>5. A <i>libertas</i> fogalma Rómában a kései Köztársaság korában és a korai principatus idején. Az isteni kiválasztottság (= az uralkodó a hatalomra való isteni kiválasztottsága) gondolatának kibontakozása Rómában Domitianus uralkodásának utolsó harmadában és a traianusi kor elején.</li></ol>                                                                                                                                                                   |                                                   |                                |                                |                       |
| Jegy szerzésének feltételei (pl. Zárthelyi, stb.):                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                   |                                |                                |                       |
| Kollokvium                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                   |                                |                                |                       |
| Kötelező irodalom (max. 3 tétel):                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                   |                                |                                |                       |
| (1) Kerferd, G. B., A szofista mozgalom, Budapest, Osiris kiadó, 2003 (angol ered. 1981). Ebből I. küln. a 12. fejezetet: Társadalomelmélet; 173-201.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                   |                                |                                |                       |
| (2) Taylor, A. E., Platón, Osiris Kiadó – Osiris könyvtár, Budapest, 1997 (angol ered. 1926 <sup>1</sup> ;                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                   |                                |                                |                       |

1949<sup>6</sup>)

(3) Ross, D., Arisztotelész, Osiris Kiadó – Osiris könyvtár, Budapest, 1996 (angol ered. 1926<sup>1</sup>; utolsó kiadásban 1995).

**Ajánlott irodalom:**

Oppenheim, A. L., Az ókori Mezopotámia. Egy holt civilizáció portréja. Gondolat, Budapest, 1982.

Finley, M., Politika az ókorban, Budapest, Európa könyvkiadó. Mérleg könyvek, 1995 (angol ered. 1983).

Államéletrajzok: Arisztotelész, Hérakleides Lembos, Pseudo-Xenophón, Xenophón, Kritias és Héródész Attikos írásai a görög államokról (szerk. Németh Gy.), Budapest, Osiris–Századvég kiadó, 1994.

Jellinek, G., Általános államtan, Budapest, 1994 (német ered. 1920).

Kloft, H., „Ideologie und Herrschaft in der Antike”; WdF [= Wege der Forschung] 528 (Darmstadt 1979; tanulmánygyűjtemény).

Wirszubski, Ch., Libertas as a Political Idea at Rome during the Late Republic and Early Principate /Cambridge Classical Studies/, Cambridge 1950; 156 (rec.: A. Momigliano, JRS XLI /1951/, 146-153.).

Béranger, J., Recherches sur l’aspect idéologique du principat (Schweizerische Beiträge zur Altertumswissenschaft Heft 6), Basel 1953. és uő., Principatus – Études de notion et d’histoire politiques dans l’Antiquité gréco-romaine, Genève 1973.

Girardet, K. M. – Nortmann, U. (szerk.), Menschenrechte und europäische Identität – Die antiken Grundlagen, Stuttgart 2005 (tanulmánygyűjtemény)

Szlávik G., „Héraklés a válóúton” – Dión Chrysostomos első „királybeszéd”-ének Héraklés-allegóriája (or. I, 59/60–83/84.) – Egy görög „értelmiségi” reflexiói a princeps isteni kiválasztottságának teóriájához, illetve az adoptiós principatus rendszeréhez. In: Dión Chrysostomos: A „királyságról” szóló első beszéd. Peri basileias á. (A KRE BTK Ókortörténeti tanszékének kiadványai III. Sorozatcím: *Rhetores graeci imperatoriae aetatis/A római császárkor görög szónokai*), Budapest 2004. (A kötetet szerkesztette és gondozta, bevezető és kísérő tanulmányokkal ellátta, valamint a kötet alapjául szolgáló görög szónoki beszédet fordította: Szlávik G.), 189-228.

Szlávik G., Az „Ellenállási jog” fogalma és megjelenése Dión Chrysostomos műveiben (Adalékok Dión Chrysostomos a „zsarnoki uralommal” szembeni – „alkotmányos” – ellenállás jogát is magában foglaló monarchikus teóriájához), Publicationes Universitatis Miskolcensis; Sectio Juridica et Politica, Tomus XXX/1. (2012), 187-218.

**Egyéb tudnivalók (pl.: tananyag, követelmények, stb. internetes elérhetősége):**

**Írásbeli (teszt) kérdések (max. 30 kérdés):**

Nincs zárthelyi dolgozat!